E D I T U R A S C R I P T U M®

Dragoste

RUT

De aceeași autoare
la Editura Scriptum au mai apărut:

Copilul ispășirii
Firul stacojiu
Răscumpărată prin iubire

Seria: O genealogie a harului

Speranță – Tamar
Credință – Rahav
Dragoste – Rut
Îndurare – Batșeba
Ascultare – Maria

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
RIVERS, FRANCINE
Dragoste - Rut / Francine Rivers. — Oradea: Scriptum, 2012
ISBN 978-973-1813-58-5

821.111(73)-97=135.1

FRANCINE RIVERS

Dragoste

RUT

Femeia care a fost gata să sacrifice totul,
fără să aştepte ceva în schimb

Editura Scriptum®
Oradea

Originally published in U.S.A. under the title
Unshaken: Ruth
© 2001 by Francine Rivers. All rights reserved.
Published by arrangement with Browne & Miller Literary Associates, LLC.

Ediția în limba română, publicată cu permisiune, sub titlul
Dragoste: Rut
de Francine Rivers

© 2013 Editura Scriptum®
str. Lăpuşului nr. 28, 410264 Oradea — Bihor
Tel./Fax/Robot: 0359-412.765, Tel./Robot: 0259-457.428
E-mail: scriptum@scriptum.ro
Pagina web: WWW.SCRIPTUM.RO

Foto autoare © Elaina Burdo

Toate drepturile rezervate asupra prezentei ediții în limba română.
Prima ediție în limba română.

Acest roman este o ficțiune. Nume, personaje, locuri și întâmplări sunt produsul imaginației autoarei. Orice asemănare cu evenimente, locuri, organizații sau persoane în viață sau decedate este întâmplătoare și neintenționată.

Citatele biblice sunt traducerea D. Cornilescu, adaptate după variantele în limba engleză, folosite de autoare în original.

Orice reproducere sau selecție de texte din această carte este permisă doar cu aprobarea în scris a Editurii Scriptum, Oradea.

ISBN 978-973-1813-58-5

Tiparul executat în U.E.

Soacrei mele,
Edith Rivers,
Pe care o admir şi o ador.

Îți mulțumesc, Ron Beers, pentru că mi-ai împărtăşit viziunea ta;
Kathy Olson, îți mulțumesc pentru grija
cu care îmi corectezi manuscrisele
şi pentru buna ta cunoaştere a Scripturii.

Şi îi mulțumesc întregii echipe de la Tyndale pentru
sprijinul permanent şi pentru munca asiduă.

Mulțumiri speciale ție, Scott Mendel.
Îți apreciez informațiile, resursele şi părerile
din domeniul istoriei pe care mi le-ai împărtăşit.

Îți mulțumesc, Peggy Lynch,
pentru sesiunile de brainstorming,
când mă provoci să gândesc.

Dragostea ta pe care o ai
pentru Domnul şi Cuvântul Său
este o binecuvântare pentru oricine te cunoaşte.

Şi, ca întotdeauna, lui Jane Jordan Browne.
Ai fost prietena şi susținătoarea mea de la bun început.

Domnul să vă binecuvânteze pe toți!

introducere

DRAGĂ CITITORULE,

Acesta este al treilea din seria de cinci romane care le prezintă pe femeile din genealogia lui Isus Cristos. Au fost femei din Orient, care au trăit în vremuri străvechi, şi cu toate acestea povestea vieții lor are impact şi astăzi în viața noastră în situațiile dificile cu care ne confruntăm în prezent. Au fost încercate. Au fost curajoase. Și-au asumat riscuri. Au făcut lucruri neaşteptate. Au trăit o viață plină de îndrăzneală, şi uneori au făcut greşeli – greşeli mari. Aceste femei nu au fost desăvârşite, şi cu toate acestea, în infinita Sa îndurare, Dumnezeu le-a folosit în planul Său desăvârşit pentru a-L aduce pe lume pe Cristos, Mântuitorul lumii.

Trăim vremuri disperate, tulburate, când milioane de oameni caută răspunsuri. Aceste femei indică o direcție. Lecțiile pe care putem să le învățăm de la ele sunt la fel de adecvate azi ca şi în vremea când au trăit ele, acum mii de ani.

Tamar este o femeie a speranței.
Rahav este o femeie a credinței.
Rut este o femeie a dragostei.

Batşeba este o femeie care a beneficiat de un har nemărginit.
Maria este o femeie a ascultării.

Acestea sunt femei memorabile, care au trăit în vechime. Firul epic al relatării mele se inspiră din viața lor reală, așa cum este ea prezentată în Biblie. Cu toate că anumite fapte ale lor ni s-ar putea părea incompatibile cu vremurile noastre, trebuie să le analizăm pe aceste femei în contextul perioadei în care au trăit fiecare.

Aceste romane fac parte din categoria ficțiunii istorice. Intriga ne este furnizată de Biblie. Pornind de la această bază, am creat acțiunea, dialogul, motivațiile interioare şi, în unele cazuri, chiar personaje adoționale pe care le-am considerat concordante cu relatarea biblică. Am încercat să rămân fidelă mesajului scriptural în toate privințele, adăugând doar ceea ce a fost neapărat necesar de adăugat pentru a ne ajuta să înțelegem mesajul.

La sfârşitul fiecărui roman, am inclus o scurtă secțiune de studiu. Autoritatea supremă în ce priveşte personajele biblice este Biblia însăşi. Vă încurajez să o citiți pentru o mai bună înțelegere. Şi mă rog ca pe măsură ce veți citi Biblia, să deveniți conştienți de continuitatea, consistența şi confirmarea planului lui Dumnezeu peste veacuri – un plan care vă include şi pe voi.

Francine Rivers

punerea în scenă

RUT 1:1-4

De vremea când judecătorii cârmuiau în Israel, un om din Betleemul lui Iuda a plecat din țară, din cauza unei foamete grozave. Și-a luat nevasta și cei doi fii ca să locuiască în țara Moabului. Numele omului aceluia era Elimelec și numele nevestei lui era Naomi. Cei doi fii ai lui se numeau Mahlon și Chilion. Erau efratiți din Betleem, din țara lui Iuda. Au ajuns în țara Moabului, și-au așezat locuința acolo. În timpul acela, Elimelec, bărbatul lui Naomi, a murit, și ea a rămas cu cei doi fii ai ei. Ei și-au luat neveste moabite. Una se numea Orpa și cealaltă Rut...

unu

Rut cobora pe strada îngustă şi aglomerată din Kir-Hareset, iar mintea şi inima îi erau tulburate. Soțul ei pe care-l iubea mult, Mahlon, se stingea de o boală chinuitoare ce-l lovise cu câteva luni înainte. Se lupta cu tristețea şi cu teama ce o copleşeau. Cum avea ea să trăiască fără Mahlon? Visase să trăiască o viață lungă împreună cu omul pe care-l iubea, să-i nască copii, să îmbătrânească alături de el. Iar acum, suferea când îl vedea cum chinuieşte. Şi mai mult decât toate, o durea că nu avea să nască copii care să-i poarte numele.

Dar era lună nouă, iar mama ei o aştepta să vină să o viziteze, ca de obicei, o dată pe lună. Aveau să bea ceai împreună, să mănânce delicatesele de pe masa tatălui ei şi să povestească despre una-alta din familie. Rut era îngrozită de vizita aceasta. Nu-şi putea aduna gândurile de la problemele ei. Nu voia să audă ce credea mama ei cu privire la motivul din care se întâmplau toate astea.

Sărmana Naomi! Cum avea să mai sufere sărmana ei soacră încă o pierdere? În urmă cu cincisprezece ani îl pierduse pe soțul ei, pe Elimelec; şi fiul ei mai mic, Chilion, murise primăvara trecută. Oare credința lui Naomi în Dumnezeul lui Israel avea să-i aducă pe mai

departe pace, sau avea să se prăbuşească până la urmă sub durerea copleşitoare de a-şi fi pierdut şi ultimul dintre fii?

O, Doamne, Dumnezeul lui Israel, ascultă plângerea noastră!

De când îi spusese Naomi despre Dumnezeul adevărat, își puse și ea încrederea în El, pentru că vedea pacea pe care o avea soacra ei. Era o pace care se înălța deasupra tuturor circumstanțelor. Rut nu mai văzuse o asemenea pace, cu siguranță nu în casa mamei şi tatălui ei. Ea şi Naomi povestiseră adesea despre Dumnezeu, mai ales când apăruseră îndoieli în inima lui Rut. Iar răspunsul fusese întotdeauna acelaşi: „Încrede-te în Dumnezeu", „Supune-te Lui", Acceptă voia Lui, ştiind că exista un scop în tot ce se întâmplă, chiar dacă pe moment nu-ți dai seama de el." Dar uneori, durerea părea pur şi simplu insuportabilă.

Și Rut se temea.

Oare nici ea nu-și va găsi mângâierea, la fel ca și cumnata ei, Orpa, anul trecut, când murise Chilion, plângând mereu şi legănându-se fără încetare, refuzând să mănânce, până într-acolo că Naomi şi Rut începură să-şi facă griji pentru sănătatea ei?

O, Doamne, Dumnezeule, nu mă lăsa să fiu povară pentru Naomi. Dă-mi puterea de a o ajuta.

Când ajunseră la casa tatălui ei, trase adânc aer în piept, îşi îndreptă umerii şi bătu la uşă. O slujnică deschise uşa şi zâmbi cu gura până la urechi.

— Rut! Intră! spuse aceasta poftind-o imediat în casă. Intră.

Era greu să intre în casa imensă a tatălui ei, cu toate mobilele acelea scumpe, şi să nu compare totul cu căsuța modestă a soțului ei. Aici, oriunde s-ar fi uitat, vedea peste tot dovezile avuției – glastre delicate, carpete, perdele frumos colorate de in, măsuțe placate cu fildeş. Crescuse în casa aceasta şi întotdeauna i se păruse firească toată avuția tatălui ei. Apoi îl întâlnise pe tânărul negustor evreu de care se îndrăgostise şi cu care mai apoi se căsătorise, un om care se trudea din greu să mențină afacerea familiei sale şi, uneori, aducea doar cu mari greutăți mâncare pe masă.

Mama şi tatăl ei erau foarte mândri de toate posesiunile lor, dar de-a lungul anilor în care trăise alături de Naomi, Rut ajunsese să recunoască sărăcia duhovnicească a părinților ei. În viața lui Naomi

era o abundență care nu avea nimic de-a face cu casa în care locuia sau cu avuțiile ei pământeşti.

— Ah, frumoasa mea fiică. Mama lui Rut intră în încăpere şi o cuprinse în brațe. Se sărutară una pe cealaltă. Ia loc, iubita mea. Bătu din palme, dădu imediat porunci slujnicelor şi se aşeză pe una din pernele pufoase, colorate în stacojiu cu albastru. Observi ceva nou?

Rut privi în jurul ei. Era oare vreo măsuță nouă sau vreo tapiserie nouă pe perete? Sau vreo carpetă? Când o privi din nou pe mama ei, o observă jucându-se cu un lanț de aur la gât.

— Ce zici? E frumos, nu-i aşa? Un dar de la tatăl tău. E din Egipt.

— Întotdeauna a fost atât de generos, spuse Rut, iar mintea îi alunecă înapoi la Mahlon. El insistase ca ea să vină azi, insistase să îl lase puțin singur. Mama lui era cu el. Totul era în regulă. *„Du-te, relaxează-te şi tu puțin."* Dar cum ar fi putut? Nu se putea gândi la nimic altceva decât la Mahlon, şi la cum să plece mai repede din locul acesta şi să se întoarcă acasă la el, acolo unde-i era locul.

O slujnică intră cu o tavă încărcată cu fructe, pâine, două pocale şi o carafă cu vin. O a doua slujnică puse o farfurie plină cu grâne coapte şi bucăți de miel fript. Stomacul lui Rut se strânse când simți mireasma îmbătătoare a mâncării bine condimentate, dar nu-şi întinse mâna, nici chiar când insistă mama ei să mănânce. Cum ar fi putut lua vreo înghițitură când Mahlon era prea bolnav să mai mănânce ceva? Cum să se bucure de toate bunătățile pe care le întinsese mama ei pe masă, când soacra sa nu avea nimic în casă în afară de pâine, ulei de măsline şi aguridă?

— Trebuie să-ți păstrezi puterile, Rut, spuse mama ei încetişor. Eşti atât de slabă.

— Poate mai târziu, mamă.

— Am povestit ieri cu mama Orpei, la piață. Oare s-a făcut chiar tot ce se putea face?

Fără a putea spune ceva, Rut încuviință din cap. Naomi, insistând că întotdeauna mai exista o fărâmă de nădejde, continuase să se roage şi să-L implore pe Dumnezeu. Se rugaseră amândouă, şi Rut şi Naomi. Rugăciunea le devenise obicei neîntrerupt.

— O, draga mea. Îmi pare atât de rău că trebuie să treci prin aşa

ceva. Mama ei se întinse şi-şi puse mâna peste mâna lui Rut. Pentru o clipă, păstră tăcerea. Ce vei face când va muri?

Ochii lui Rut se umplură de lacrimi când auzi întrebarea atât de directă.

— Voi jeli. O voi mângâia pe Naomi. După aceea, nu mai ştiu. Şi nu mă pot gândi acum la asta.

— Dar trebuie să te gândeşti.

— Mamă, spuse Rut încet drept protest, apoi trase prelung aer în piept, în timp ce-şi îngropă faţa în mâini.

Mama ei insistă.

— Nu te-am chemat aici ca să-ți pricinuiesc şi mai multă durere. Ştiu cât de mult îl iubeşti pe Mahlon. Dacă tatăl tău nu te-ar fi iubit atât de mult, ar fi insistat să te căsătoreşti cu Kasim, şi acum nu ai fi avut parte de atâta suferință. Tatăl tău vrea să ştii că eşti binevenită să te întorci acasă. Şi ştii cât de mult m-aş bucura să te am din nou prin preajmă, chiar dacă numai pentru puțină vreme. Nu trebuie să rămâi cu Naomi dacă moare Mahlon. Întoarce-te acasă la noi.

Rut îşi lăsă mâinile să-i cadă în poală şi rămase privind-o pe mama ei printre lacrimi.

— După toate prin câte a trecut Naomi, cum aş putea pleca de la ea? Datoria mea este față de casa soțului meu, mamă. Doar ştii asta.

— Naomi va fi prima care-ți ca spune să te întorci la noi. Tu crezi că va vrea să mai rămână aici după ce îi va fi murit şi ultimul fiu? Se va întoarce acasă la oamenii ei, unde-i este locul.

Cuvintele acestea străpunseră inima lui Rut. Mama ei vorbea ca şi când Mahlon ar fi şi murit deja, iar Naomi ar fi fost deja dată uitării.

— Trebuie să plec, mamă.

Dădu să se ridice.

Mama ei o prinse de mână.

— Nu, te rog, ascultă-mă. Soțul lui Naomi era dornic să ne îmbrățişeze obiceiurile şi să se facă unul de-al nostru, dar soacra ta s-a ținut întotdeauna deoparte de toate. Şi acum se îmbracă precum o evreică. Niciodată n-a pus piciorul în templele noastre şi n-a adus nicio singură jertfă la vreunul din zeii noştri. Poate că de asta are atât de suferit. Zeii noştri sunt supărați pe ea.

— Are Dumnezeul ei.

— O, da, şi ce bine îi face acela? Ce i-a dat în afară de sărăcie şi durere? Făcu un gest larg cu mâna. Uită-te în jurul tău, fiică. Uite cum ne-au binecuvântat zeii Moabului. Uite ce avem noi de arătat drept răsplată pentru credința *noastră*.

— Dar tu nu eşti niciodată mulțumită, mamă.

Ochii acesteia se întunecară.

— Sunt mulțumită.

— Atunci de ce îți doreşti mereu mai mult? Averea nu contează în ochii lui Naomi.

Mama ei îi dădu furioasă drumul la mână.

— Sigur că nu. De ce ar conta averea pentru cineva care nu a avut-o niciodată?

— Înțeleg că ai întors spatele zeilor poporului tău, ca să te închini zeului ei. Şi ce lucru bun ai primit în schimb? Eşti pedepsită. Întoarce-te la zeii poporului nostru, Rut. Lasă casa aceea de suferință şi vino acasă.

Acasă, la ce? Mama şi tatăl ei nu fuseseră niciodată mulțumiți. Cu cât tatăl ei strângea mai multe avuții, cu atât îşi dorea şi mai mult. Poftele lor erau tot mai multe. Nimic nu-i mulțumea. Peste câteva zile, mama ei avea să fie plictisită de lanțul de aur ce-l purta acum la gât şi va dori altceva nou, ceva cu care să se laude.

Naomi nu se lăuda cu nimic în afară de Dumnezeul lui Israel. Şi găsea pace chiar şi în mijlocul haosului atunci când mergea în rugăciune înaintea Lui.

Dumnezeule, o Dumnezeule, ajută-mă! Sunt atât de multe lucruri pe care nu le înțeleg. Nu ştiu ce să-i răspund mamei mele. Poți auzi vocea unei moabite înspăimântate? Nu vreau să-mi moară credința dacă alegi să mi-l iei pe Mahlon. Cuvintele mamei mele sunt ca nişte sulițe îndreptate spre inima mea. Apără-mă Tu.

Plânse.

— Ştim că trebuie să rămâi lângă Mahlon până la capăt, Rut. Şi înțelegem dacă după aceea mai vrei să stai câteva săptămâni cu Naomi. Împlineşte-ți datoria față de ea. Apoi vino acasă, draga mea. Vino acasă, unde este locul tău şi unde viața îți va fi cu mult mai uşoară. Toți vor înțelege. Naomi te iubeşte. Va vrea tot ce e mai bun pentru tine, la fel ca noi. Nu-i cazul să trăieşti în sărăcie. Eşti tânără şi frumoasă. Ai o viață întreagă înainte.

Dar Rut nu-şi putea închipui viața fără omul pe care-l iubea sau fără soacra care-şi deschisese inima înaintea ei. Cum ar putea să se achite de datoria ei față de Naomi rămânând doar câteva săptămâni lângă ea? Datoria nu era singura legătură dintre ele două. Era şi dragoste. Dragoste nu doar una pentru cealaltă, ci şi dragoste pentru Dumnezeul în care credeau amândouă.

— Nu o pot părăsi, mamă.

— Dar cum rămâne cu familia ta? Cum rămâne cu tatăl tău? Dar cu *mine*? Vino acasă, Rut. Te rog, vino acasă la noi. Cum aş putea suporta să te văd locuind în aşa o sărăcie când...

Rut se simți sfâşiată între dragostea pentru părinții ei şi dragostea pentru Naomi şi Orpa. Dacă Mahlon murea, oare le putea întoarce spatele şi să îşi vadă mai departe de viața ei? Se mai putea întoarce la felul ei vechi de viețuire, să se închine înaintea statuilor ce îi reprezenta pe zeii mamei şi tatălui ei, zei despre care nici măcar nu mai credea că existau? Legătura pe care o avea cu Naomi era mai strânsă și decât o relație de căsnicie. Rut ajunsese să îmbrățişeze credința soacrei ei într-un Dumnezeu nevăzut. Le explicase părinților ei noile sale convingeri, iar izbucniseră în râs şi dăduseră din cap. *„Cum poți să crezi aşa nişte prostii? Un zeu nevăzut?"* Îi iubea mult pe mama şi pe tatăl ei, dar nu putea întoarce spatele lui Naomi sau adevărului pe care ajunsese să-l cunoască prin ea.

— Mahlon, Naomi şi Orpa sunt familia mea, mamă, la fel cum a devenit tata familia ta atunci când te-ai căsătorit cu el.

Când fața mamei ei se schimonosi de plâns, Rut o cuprinse în brațe.

— Mamă, ştii doar că te iubesc. Te voi iubi întotdeauna. Dar trebuie să fac ceea ce se cuvine.

— Asta nu se cuvine! Dai cu piciorul la viața ta!

Rut văzu că mama ei refuza să înțeleagă. Lucrurile nu aveau să mai fie niciodată ca pe vremea când ea fusese copilă în casa tatălui ei. Acum era femeie, cu un soț şi o soacră, şi responsabilități față de amândoi. Viața nu-i mai aparținea. Şi chiar de i-ar fi aparținut, oare ar fi ales altceva?

O, Doamne, dă-mi putere. Mă simt ca un vas spart, ca şi când s-ar vărsa tot untdelemnul din el.

Trebuia să-i spună adevărul mamei ei. Nu ar fi drept să-i hrănească o nădejde deşartă.

— Nu o voi părăsi pe Naomi, mamă. Dumneata îl ai pe tata. Îi ai pe fraţii mei, soţiile şi copiii lor, şi pe surorile mele şi familiile lor. Dacă moare Mahlon, cine îi mai rămâne lui Naomi?

— O s-o aibă Orpa, spuse mama ei cu încăpăţânare. Las' să rămână cu Orpa.

Orpa nu credea în Dumnezeul lui Israel. Ea continua să se închine idolilor şi să ardă tămâie Astarteei.

— Orpa este o noră bună şi iubitoare, dar nu împărtăşeşte credinţa lui Naomi.

Ochii mamei ei se întunecară de furie.

— Cum poţi să continui să crezi în zeul ăsta nevăzut al lor, după toate câte s-au întâmplat? Nu e drept să renunţi la viaţa ta pentru familia asta bătută de soartă! Dacă Naomi se hotărăşte să plece, *las-o să plece!*

Rut refuză să fie atrasă într-o altă dispută despre zeii cu cele mai mari temple sau cele mai elaborate şi spectaculoase servicii de închinare. Se dădu îndărăt şi se ridică în picioare.

— Mahlon are nevoie de mine. Trebuie să plec.

Mama ei se ridică odată cu ea, plângând în timp ce o urma la uşă.

— Te rog, gândeşte-te cu grijă ce vei face, Rut. Te implor! Nu da cu piciorul la viaţa ta!

Rut se simţi răvăşită. Dragoste... durere... nerăbdare... confuzie. Se întoarse şi o îmbrăţişă pe mama ei în grabă.

— Te iubesc, spuse ea cu voce sugrumată. Spune-i şi tatei că-l iubesc.

Se desprinse din braţele ei, se întoarse şi ieşi repede pe uşă.

În timp ce gonea pe străzile înguste ale cetăţii, îşi acoperi faţa cu năframa, pentru ca trecătorii să nu-i bage de seamă mâhnirea.

Suferinţa e mai grea când soarele apune şi se ieţesc amintirile odată cu luna şi cu stelele. Străzile din Kir-Hareset erau pustii acum, toţi

erau pe la casele lor, dormeau, însă mintea lui Naomi lucra febril în timp ce şedea pe marginea rogojinii ei, cu spatele lipit de zidul rece din piatră al căsuței lor. Se simțea singură, cu toate că cele două nurori dragi ale ei zăceau dormitând la doar câțiva paşi de ea. Erau chinuite de jale. Fiecare dintre ele îşi pierduse soțul, mai întâi Orpa, şi apoi Rut. Cel puțin ele nu aveau să cunoască durerea și mai mare de a-şi pierde copiii, pentru că nu aveau copii.

Fiii mei sunt morți! Fiii mei, o, copiii mei... Lui Naomi îi venea să urle de durere, dar de dragul tinerelor care ațipiseră alături, alese să țină totul în ea.

Acum se lăsase întunericul, o beznă atât de groasă încât o împresura pe Naomi, copleşind-o cu teamă şi îndoieli. Încercă să se roage, dar vorbele ei şoptite păreau să se lovească de tavan şi îi cădeau înapoi, în creştet. Începu să îşi pună întrebări. Oare Dumnezeu îi ascultase vreodată rugăciunile? Oare îi ascultase Domnul vreodată cererile?

Precum nişte lăcuste gata să se înfrupte din credința ei, tăcerea îi zumzăia în minte. Îşi astupă urechile cu mâinile şi strânse din dinți. De ce era noaptea aşa de grea? Uneori, întunericul era atât de inert încât îşi auzea propriul sânge vuindu-i prin vene. Sunetul era ca cel al ploii ce cădea greu, smulgând uşile minții ei, inundând-o cu amintiri pe care le-ar fi vrut uitate.

Încăperea părea să bubuie de vocea soțului ei răposat.

— Ne ducem în Moab, Naomi, fie că îți place, fie că nu! Acolo nu este foamete.

— Bine, Elimelec, dar nu trebuie să plecăm din Betleem! Aici e casa noastră!

— Casa noastră se face praf şi pulbere!

— Dacă ne încredem în Dumnezeu şi ne supunem Lui, El va avea grijă de noi.

— Tu ai orbit? Uită-te în jurul tău, femeie. Dumnezeu ne-a părăsit!

— Pentru că tu şi ceilalți ați ajuns să vă închinați la baali!

— Mă închin lui Baal, pentru că el este stăpân peste țara aceasta!

— Moise le-a spus părinților noştri că Domnul este Dumnezeu, şi că nu este alt dumnezeu în afară de El!

— Şi ce bine ne-a făcut Dumnezeu în ultima vreme? se certă

Elimelec cu ea. De cât timp n-a mai căzut ploaia peste pământul nostru? Când a fost ultima oară că am strâns recolte care să întreacă cu ceva ce ne este nouă trebuincios să ne sătură̂m?

— Dar o spui chiar tu, bărbate. Domnul ne-a dăruit tot ce ne este trebuincios ca să trăim.

— M-am săturat să te mai aud spunând asta! *Eu* sunt cel care am grijă de casa noastră, Naomi. *Eu* sunt cel care îmi ostenesc oasele pe pământul ăsta bolovănos, şi văd cum mi se usucă recoltele! Nu-mi spune mie că Dumnezeu are grijă de noi! Uită-te la mâinile mele! Uită-te la bătăturile astea! Mai poți spune că Dumnezeu e Cel care are grijă de tine şi de fiii noştri? Dumnezeu stă departe şi Se uită la noi în timp ce tot ce am se preface în praf şi pulbere! Ne-a părăsit! Tu nu eşti decât o femeie. Ce înțelegi tu din lucrurile astea? O să fac ceea ce cred eu că este bine.

În aceeaşi zi, Elimelec a ipotecat pământul pe care-l moştenise de la tatăl său. A venit acasă, a strâns toate lucrurile lor pe doi măgari, şi i-a luat pe Naomi şi pe cei doi fii ai lor, pe Mahlon şi pe Chilion, şi au plecat departe de Betleem. Abia dacă mai avusese timp să-şi ia rămas bun de la prietenele ei şi de la cei câțiva membri din familie care rămăseseră acasă. Elimelec era ferm convins că lua decizia corectă! Ce bărbat era dispus să asculte cicălelile neîncetate ale unei neveste gâlcevitoare? Aşa că făcu tot ce simțea că putea face: îşi înghițise toate îndoielile şi se rugase.

Se ruga de dimineață, imediat ce se trezea. Se ruga toată ziua, în timp ce lucra. Şi se ruga toată noaptea, cât stătea întinsă pe rogojina ei. Se ruga iar şi iar, fără încetare – şi privea cum toată viața ei se făcea scrum.

Elimelec găsise de lucru în Moab la Kir-Hareset. Îşi tăiase perciunii, îşi răsese barba şi îşi luase veşminte moabite, pentru a-i fi mai uşor. Mai erau şi alți israeliți care veniseră în Moab şi locuiau în Kir-Hareset. Şi ei veniseră pentru a aştepta să treacă foametea din Țara Promisă, şi ei îmbrățişaseră felul de viețuire al celor din jurul lor şi uitaseră Legea lui Moise, şi promisiunile lui Dumnezeu.

Elimelec murise vara.

— Nu trebuie decât să mă odihnesc. Venise acasă plângându-se de o durere în piept. Mâine o să mă simt mai bine. Şezuse chiar aici

unde şedea ea acum, îşi frecare braţul, în sus şi în jos, iar şi iar, cu faţa schimonosită.

— Naomi?

Strânsoarea din gâtul lui o făcu să-i cadă în genunchi înaintea lui.

— Ce este, iubitul meu?

Îi luase mâna într-a ei şi i-o acoperi cu mâna sa, dorind să-i aline suferinţa.

— Naomi, spuse el din nou, cu fruntea toată broboane de sudoare. Părea îngrozit. N-am făcut decât ce-am crezut că e drept. Buzele îi erau vinete. Ar fi vrut să-l mângâie. Îl cuprinse cu braţele şi încercase să-l liniştească. Dar nimic nu fu de folos să-i uşureze chinul.

Chiar şi acum, cincisprezece ani mai târziu, durerea se învolbură din nou în sufletul ei, răscolită de moartea recentă a lui Mahlon, la fel cum îi fusese răscolită şi adâncită anul trecut, când murise Chilion. Nu avea unde să fugă din calea durerii, unde să se ascundă de ea, nu avea cum să o mai ţină ascunsă în sufletul ei. Îşi amintea totul atât de limpede, mai ales rugăciunile ei ce nu primiseră răspuns. Se rugase cu atâta ardoare ca Dumnezeu să aibă milă de el, şi continuase să se roage chiar şi atunci când văzuse cum lumina se stingea din ochii lui Elimelec. Atunci se rugase pentru îndurare, dar văzuse cum moartea îl înhăţase.

Fiii ei îl îngropaseră pe tatăl lor între moabiţi. La început, nici nu-i venise să creadă că Elimelec nu mai era. Continua să creadă că avea să se trezească din coşmarul acesta şi el avea să fie lângă ea, văicărindu-se ca întotdeauna. Când acceptase în cele din urmă că nu avea să-l mai vadă niciodată, se înfuriase pe el. Dar şi asta trecuse. Fusese prea ocupată să-i ajute pe fiii ei să pună mâncare pe masă.

Trecuseră cincisprezece ani de la moartea lui Elimelec, şi cu toate astea durerea continua să o năpădească pe neaşteptate. Nu la fel de aspră ca în acele prime săptămâni, dar nu se stinsese niciodată de tot. Se gândise că durerea de a-l fi pierdut pe soţul ei fusese cea mai mare durere cu putinţă, dar asta fusese înainte să-şi piardă şi fiii. Acum, aproape se îneca într-o mare a durerii.

Nici măcar nu se mai putea ruga. Întotdeauna simţise un licăr de nădejde şi simţise cumva prezenţa lui Dumnezeu. Acum simţea că Dumnezeu era departe, intangibil, iar îndurarea Lui nu îi era